

Beslutsunderlag

Styrelsen 2025-09-19

Telefon: [031 64 74 00](tel:031647400)

Diarienummer: 2025-00230

Mejladress: jan.karlsson@gryaab.se

Handläggare: Jan Karlsson

Återrapportering till ägarrådet: Status och framtida planering i projektprogram Nya Rya

Förslag till beslut

I styrelsen för Gryaab AB:

1. Styrelsen godkänner rapporten enligt bilaga 1 i beslutsunderlaget och att den skickas till Stadshus AB som återrapportering till ägarrådet.
2. Beslutet under denna paragraf förklaras omedelbart justerat.

Beskrivning av ärendet

I redovisning från ägardialogen mellan Gryaabs styrelse och Gryaabs ägarråd daterad 20 februari 2025 fick Gryaab i uppdrag av ägarrådet att inkomma med en statusrapport angående hur arbetet har drivits vidare vad gäller utveckling av Ryaverket i projektprogram Nya Rya. Rapporten ska vara ägarrådet tillhanda under september 2025.

Gryaab har tagit fram ett förslag på rapport som beskriver statusen i projektprogram Nya Rya, projektgenomförande, tillståndsprocess, finansieringsprocess, beslutsprocess, risker och tidplan (bilaga 1).

Bedömning ur ekonomisk dimension

Avgiftsutvecklingen, till följd av projektet, kommer att vara förhållandevis måttlig fram till år 2031 räknat i fasta priser. Den kommer därefter öka i och med större

upplåning med påföljande räntekostnader fram till år 2036 då den kompletterande anläggningen tas i bruk och investeringen börjar skrivas av.

Fram till 2036 kan avgiften bli 110 till 130 procent högre än vad den är idag, mätt i 2025 års penningvärde. Underlaget för prognosen är i en tidig fas av projektet, investeringsvolymerna är osäkra och baseras på en förstudie, grovt uppskattade avskrivningstider, grovt uppskattade tillkommande driftkostnader.

Nödvändiga kostnader

Investeringen bedöms som nödvändig för att uppnå inriktningarna med projektprogram Nya Rya som i sin tur bedömts nödvändiga för att kunna möta förväntade reningskrav och prognosticerad befolkningsmängd i Gryaab's delägarkommuner. Kostnaden är därför nödvändig enligt lagen om allmänna vattentjänster.

Bedömning ur ekologisk dimension

Med det kommande tillståndet, för verksamheten efter 2036, följer ett antal villkor som ska uppfyllas. Villkoren avser bland annat hur mycket fosfor, kväve och organisk substans (BOD) som får släppas ut med det behandlade avloppsvattnet.

Länsstyrelsens förväntningar på reningsvillor för BOD, kväve och fosfor är styrande för projektprogram Nya Rya tillsammans med dimensionerande inkommande flöden. Länsstyrelsen har indikerat att kraven kommer att skärpas i förhållande till nuvarande krav. Under projekttiden kommer ytterligare reningskrav tillkomma avseende läkemedel med anledning av avloppsdirektivet.

Projektprogram Nya Rya medför fortsatt hållbar avloppsrening i regionen efter 2036.

Bedömning ur social dimension

Genom en kapacitetsutveckling av Ryaverket möjliggörs för Gryaab att fortsätta ta emot spillvattnet från sina delägarkommuner även efter 2036. Det är i sin tur en förutsättning för att delägarkommunerna ska kunna bygga nya bostäder och öka infrastrukturen för att kunna möta den växande befolkningen.

Samverkan

Beslutet har behandlats på lokalt samverkansgruppsmöte den 16 september 2025.

Bilagor

1. Rapport Status och framtida planering i projektprogram Nya Rya

Bedömning av ärendets principiella beskaffenhet

Ärendet avser återrapportering av ett uppdrag som Gryaab fått av ägarrådet. Gryaab bedömer inte att ärendet är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Bedömningen har gjorts med utgångspunkt i vad som står angivet om frågor av principiell beskaffenhet i Gryaabs ägardirektiv, Göteborgs Stadshus AB:s anvisningar för ärendeberedning och Göteborgs Stads riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll.

Bolagets bedömning

Gryaab har tagit fram en rapport för status och framtida planering i projektprogram Nya Rya. Styrelsen föreslås godkänna rapporten och att den skickas till Stadshus AB som återrapportering till ägarrådet.

250919

Nya Rya

Jan Karlsson

Gryaab AB, Box 8984, 402 74 Göteborg, [031-64 74 00](tel:031-647400), gryaab.se

Bilaga 1 Rapport till ägarrådet: Status och framtida planering i projektprogram Nya Rya

Bakgrund

Efter år 2036 kommer Gryaab omfattas av ett nytt miljötillstånd. Redan nu har Länsstyrelsen uttalat en förväntan på skärpta krav i det nya miljötillståndet. Gryaabs riskanalyser visar att bolaget inte kan uppnå förväntade krav med befintlig anläggning. Förutom en förväntan om strängare utsläppskrav har befolkningen i Gryaabs delägarkommuner ökat kraftigt de senaste årtionden och delägarkommunerna ser en fortsatt ökning för perioden 2019 – 2055.

För att kunna möta den växande befolkningen i ägarkommunerna och förväntade skärpta miljökrav behöver Ryaverkets kapacitet utökas och Gryaab har därför startat projektprogram Nya Rya. Det avser det sammantagna arbetet med att öka kapaciteten på Ryaverket.

Gryaabs styrelse fattade i maj 2022 ett inriktningsbeslut gällande investering av kapacitetsutveckling av Ryaverket. Beslutet bestod dels av ett antal inriktningar för kapacitetsutvecklingen och dels av en modell för finansieringen av investeringen. Alla delägarkommuner har tagit ställning till och tillstrykt inriktningsbeslutet.

Inriktningsbeslutet ger Gryaabs styrelse möjlighet att fatta beslut inom ramen för beslutet.

Status

Projektprogram Nya Rya är under uppstart av projekteringsfas och drivs i arbetssättet partnering i nära samarbete med generalentreprenör NCC. Arbete pågår med att rekrytera medarbetare och handla upp projekterande konsulter. Programledningen sätter tillsammans med NCC strukturer och rutiner för inköp, ekonomiuppföljning, kalkyl, tidplanarbete och kvalitet. Flera av delprojekten är i uppstartsläge och startar under året.

Projektgenomförande

Samverkansentreprenaden är indelad i huvuddelar som startas vid olika tider. Varje huvuddel delas in i tre faser (1–3). Fas 1 innebär projektering som syftar till att i detalj beskriva vad som ska produceras samt förhandla fram ett riktpreis för genomförande av fas 2 (byggnation). Fas 3 innebär uppstart/idrifftagning.

Huvuddel 01 - Delprojekt Pumpstation IN

Inom Nya Rya har det inkluderats att utöka kapaciteten på inloppspumparna på Ryaverket. Befintlig pumpstation är mer än 50 år gammal och i behov av renoveringar och upprustning. En ny pumpstation byggs som ska kunna agera parallellt med den befintliga för att avlasta och möjliggöra de åtgärder som krävs på den befintliga. När båda pumpstationerna är i drift kommer de verka med redundans för varandra och kapaciteten att pumpa vatten på Ryaverket är säkrad.

Projektet har nu en uppdaterad kalkyl för pumpstation IN. Med hänvisning till att investeringens storlek bedöms den vara av principiell beskaffenhet och därmed ska kommunfullmäktige i samtliga delägarkommuner ta ställning till beslutet. Beslutet kommer läggas fram för styrelsen i oktober 2025.

För att inte tappa för stor del av tidplanen i denna process avser bolaget parallellt framställa ett investeringsbeslut för att färdigställa den förprojektering som påbörjades 2023 och även detaljprojektera bergschakt till färdig bygghandling. Syftet med att arbeta parallellt med projektering är att hinna slutföra projektet i tid innan nuvarande miljötillstånd upphör att gälla. Investeringsbeslutet kommer att läggas fram i oktober 2025.

Huvuddel 07 - Delprojekt AGS-Demo

Reningstekniken aerobt granulärt slam (AGS) eller likvärdig är den processlösning som bedömts som bästa möjliga teknik för Nya Rya. För att kunna testa och optimera tekniken på Ryaverket och för att personalen ska kunna lära sig att hantera den ska en demoanläggning installeras på Ryaverket. Denna fas avser endast projektering av demoanläggningen. Projekteringen startar den 1 oktober 2025. Projekterande konsulter och teknikleverantör är upphandlade. Beslut om start av projekteringen (fas 1) togs av Gryaabs styrelse den 12 juni 2025.

Huvuddel 09 – Förberedande arbeten 1

För att möjliggöra kommande arbeten inom Nya Rya behöver vissa moment som är definierade i entreprenadkontraktets huvuddelar att tidigareläggas. Det gäller i detta fall delprojektet Förberedande arbeten (fas 1), där nedanstående åtgärder är nödvändiga för att kunna påbörja mark- och bergschakt inom Ryaverkets område från och med 2026:

- Förstärkning av infartsväg bakom skivfilterbyggnaden
- Omläggning av inkommande fjärrvärmeledning
- Flytt av brutet vattensystem

Projektet startar projektering den 1 oktober 2025. Projekterande konsulter och teknikleverantör är upphandlade. Beslut om start av projekteringen (fas 1) togs av Gryaabs styrelse den 12 juni 2025.

Delprojekt Salamanderdammar

Nya reningssteg kommer bland annat att placeras på fastigheten Rödjan 727:4. Vid en naturvärdesinventering som genomfördes våren 2022 konstaterades att större och mindre vattensalamander förekommer i anslutning till en vattensamling inom Rödjan 727:4. Projektet bedömde att en påverkan på arterna inte kunde uteslutas och ansökte därför om och fick artskyddsdispens. Dispensen erhöles bland annat med krav på ersättning av livsmiljön för dessa groddjur samt krav på flytt av individerna. Den valda ytan för skapandet av nya livsmiljöer har i samråd med Gryaab, Göteborgs stad och närliggande ledningsrättinnehavare valts till fastigheten Rönning 2:3 på norra Hisingen. Första delen av projektet är klart och har genomförts under

budget samt före tidplan. Dammarna färdigställdes under våren 2025 och ska nu mogna till nästa vår då salamandrarna ska flyttas.

Delprojekt Projektkontor

I samband med att projekteringsarbetet inleds utökas de interna personella resurserna och även antalet externa resurser som ska arbeta i projektprogram Nya Rya.

För att få till bra samarbete mellan befintlig personal, personal i projektprogram Nya Rya samt extern personal som arbetar gemensamt med utbyggnaden av reningsverket behövs fler kontorsplatser, mötesrum och lokaler för hygien, förtäring med mera.

Entreprenad för inköp av bodar och stålstativ är just nu pausat. Behovsutredningen är klar och förslag på placering är vid försedimenteringsbassängernas östra sida. Bygglövsansökan är inlämnad och Gryaab inväntar beslut. Gryaab kommer, vid behov, gå upp med ett förnyat beslut avseende lokaler för projektkontor när Gryaab fått besked om bygglov.

Tillståndprocessen

Kapacitetsutvecklingen av Ryaverket innebär att Gryaab måste ansöka om ett nytt miljötillstånd för Ryaverket efter 2036. Ansökan om tillstånd till fortsatt och utökad verksamhet vid avloppsreningsverket lämnades in till mark- och miljödomstolen den 16 maj 2024. Målet är att ansökan om nytt miljötillstånd ska ha vunnit laga kraft 2026.

Ansökan om tillstånd för grundvattensänkning i samband med byggandet av en ny inloppspumpstation lämnades in till mark och miljödomstolen den 22 december 2023. Domen vann laga kraft 21 juli 2025.

Stadsbyggnadskontoret arbetar med en detaljplaneändring över området för den nya processarean samt delar av befintlig anläggning. Målet är att detaljplaneändringen ska ha vunnit laga kraft 2027.

Beslutsprocessen

Inriktningsbeslut och finansieringsprocessen

Som nämndes under bakgrund har Gryaabs styrelse fattat ett inriktningsbeslut gällande investering av kapacitetsutveckling av Ryaverket som tillstrykts av alla delägarkommuner. Beslutet

bestod dels av ett antal inriktningar för kapacitetsutvecklingen och dels av en modell för finansieringen av investeringen. Finansieringsmodellen innebär att kostnaden för investeringskostnaden ska finansieras genom ett ovillkorat aktieägartillskott motsvarande 10 % av den totala investeringskostnaden och beräknat utifrån ägarandel i Gryaab och att resterande del ska finansieras genom lån genom Göteborgs Stads koncernbank.

Gryaabs styrelse beslutade i juni 2023 att fastställa en långsiktig ekonomisk strategi för Gryaab. Strategin inkluderar effekten av Nya Rya. Strategin innebär sammanfattningsvis att Gryaab över tid ska ha en soliditet runt 10 procent. Gryaab kommer att uppnå en soliditet på 10 procent genom det aktieägartillskott som delägarna betalar in till bolaget i samband med att kapacitetsutbyggnaden i Nya Rya som finansieras från år 2028.

Fram till 2036 kan avgiften bli 110 till 130 procent högre än vad den är idag, räknat i 2025 års penningvärde. Underlaget för prognosen är i en tidig fas av projektet, investeringsvolymerna är osäkra och baseras på en förstudie, grovt uppskattade avskrivningstider och grovt uppskattade tillkommande driftkostnader.

Sammanfattning uppdrag och uttalanden i ställningstaganden rörande inriktningsbeslutet

I samband med att Lerums kommun tog beslut om ställningstagande avseende inriktningsbeslut gällande investering av kapacitetsutveckling av Ryaverket fick Gryaab följande uppdrag:

”Kommunfullmäktige hemställer till Gryaab att aktivt arbeta för att finna sätt att minimera påverkan för taxekollektivet i allt fortsatt arbete gällande investering av kapacitetsutveckling av Ryaverket. Under denna rubrik redovisas Gryaabs arbete med uppdraget.”

Gryaab arbetar aktivt i alla delar med att hålla nere påverkan för taxekollektivet. Det görs bland annat genom regelbundna befolknings- och flödesprognoser för att säkerställa att anläggningen blir rätt dimensionerad. Gryaab kommer att genomföra nya befolknings- och flödesprognoser under 2026.

Även flera andra delägarkommuner har gjort uttalanden i sina ställningstaganden kring Nya Rya. Även om dessa inte nämns i beslutsmeningarna i sig och således inte utgör formella uppdrag till Gryaab tar bolaget med sig frågorna i den fortsatta processen. Uttalandena handlade bland annat om:

- Uppdaterade befolknings- och flödesprognoser inför start av respektive steg
- Att i förprojekteringen skapa och presentera en flexibel anläggning som möjliggör en framtida expansion.
- Att en kapacitetsökning bör dimensioneras efter de reningskrav som tillståndsgivaren nämner i nuvarande miljötillstånd.
- Att fortsatt följa och utvärdera flödesprognoser, analyser av befolkningstillväxt, ekonomin i projektet med avseende på teknik, inflation och så vidare, så att framtida kapacitetsutbyggnad blir så optimal som möjligt.
- Att ha beredskap för läkemedelsrening.

Kommande beslut för Gryaabs styrelse (preliminär tidplan)

2025-10-24: Investeringsbeslut Utökad ekonomisk ram för förprojektering pumpstation IN.

2025-10-24: Hemställan om ställningstagande till kommunfullmäktige avseende

inriktningsbeslut gällande investering Pumpstation IN

2025-12-05: Investeringsbeslut Fas 2 – Förberedande arbeten 1 – Huvuddel 09.

2026: Investeringsbeslut Fas 2 – AGS-demo – Huvuddel 07.

2026: Investeringsbeslut del av Fas 1 Rya 2 – Huvuddel 02

2026: Investeringsbeslut Fas 2 - genomförande Pumpstation IN

2026: Investeringsbeslut Fastighetsförvärv av Göteborgs Hamn AB

2026: Investeringsbeslut Fastighetsförvärv av Göteborgs Stad

2026: Hemställan om ställningstagande till kommunfullmäktige avseende inriktningsbeslut gällande Nya Rya totalt (exklusive pumpstation IN, läkemedelsrening och slamhantering) och beslut om kapitaltillskott

Kommande ställningstaganden för Kommunfullmäktige i ägarkommunerna:

2026: Inriktningsbeslut investering Pumpstation IN

2027: Inriktningsbeslut Nya Rya totalt (exklusive pumpstation IN, läkemedelsrening och slamhantering)

2027: Beslut om kapitaltillskott

Risker

Risikanalys genomförs löpande under projektet, omfattar projektrisker, processrisker och arbetsmiljörisker.

Projektriskanalis genomfördes under december 2024 inför start av förprojektering och syftar till att identifiera och värdera hot och möjligheter som kan uppkomma under projektets gång.

Uppföljning och uppdatering av projektriskanalis genomförs under projektets gång. Vid uppföljning görs en genomgång av fastställda åtgärder för identifierade risker. Projektet arbetar löpande med åtgärderna för att minska de risker som bedömts höga.

Tidplan

Se bifogad tidplan daterad 2025-09-19

